

Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli
Marek Zająk

Warszawa, dnia kwietnia 2010 r.

Pani
Jolanta Fedak
Minister
Pracy i Polityki Społecznej

KPZ-4100-03-01/2010
P/09/098

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej ustawą o NIK, Najwyższa Izba Kontroli przeprowadziła w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej kontrolę wykonania budżetu państwa w 2009 r. w części 44 – Zabezpieczenie społeczne.

W związku z kontrolą, której wyniki zostały przedstawione w protokole kontroli podpisanym w dniu 08 kwietnia 2010 r., stosownie do art. 60 ust. 1 ustawy o NIK, przekazuję Pani Minister niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie z zastrzeżeniami ocenia wykonanie przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej budżetu państwa za 2009 r. w części 44 – Zabezpieczenie społeczne. Ocenę uzasadniają poniższe ustalenia kontroli.

I. Dochody

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia realizację dochodów budżetu państwa przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej w części 44 – Zabezpieczenie społeczne.

Zrealizowane w 2009 r. dochody wyniosły 17.273 tys. zł, co stanowiło 101,3 % kwoty zaplanowanej (17.056,0 tys. zł). Największą kwotę dochodów, tj. 16.980 tys. zł, uzyskano w dziale 853 – Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej, co stanowiło 98,3 % wszystkich dochodów. Pochodziły one głównie ze zwrotu dotacji przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych z tytułu rozliczeń przez gminy przekazanych środków dotacji na zrekompensowanie 50 % dochodów utraconych na skutek zastosowania ustawowych zwolnień dla prowadzących zakłady pracy chronionej lub zakłady aktywności

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

zawodowej (z podatku od nieruchomości, rolnego, leśnego i od czynności cywilnoprawnych wraz z odsetkami) – 16.636 tys. zł².

Uzyskane w 2009 r. dochody zostały w terminie odprowadzone na centralny rachunek budżetu państwa. Kontrola dowodów księgowych dotyczących dochodów budżetowych części 44 – Zabezpieczenie społeczne, nie wykazała nieprawidłowości³.

Według stanu na koniec grudnia 2009 r. wystąpiły należności wymagalne na kwotę ogółem 159,9 tys. zł⁴. Dotyczyły one należności głównych z tytułu wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem dotacji przez organizacje pozarządowe, tj. odpowiednio 149,2 tys. zł w dziale 853 oraz 10,7 tys. zł w dziale 852.

II. Wydatki

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie z zastrzeżeniami ocenia realizację przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej w 2009 r. wydatków w części 44 – Zabezpieczenie społeczne.

Zrealizowano wydatki w wysokości 870.966 tys. zł, tj. 106,7 % planu według ustawy budżetowej na rok 2009 (815.959 tys. zł)⁵ oraz 98,5 % planu po zmianach (883.979 tys. zł).

W strukturze zrealizowanych wydatków największą kwotę, tj. 801.265 tys. zł (92,0 %), poniesiono w dziale 853 – Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej. Została ona przeznaczona głównie na dotacje - 795.154 tys. zł (99,2 % wydatków w tym dziale). Złożyły się na nią: - dotacja dla funduszu celowego – PFRON w wysokości 736.000 tys. zł⁶ oraz środki na realizację Programu Operacyjnego Fundusz Inicjatyw Obywatelskich – 59.154 tys. zł, dla którego Instytucją Wdrażającą było Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich. Wydatki w tym dziale wykonano w 98,9 % planu po zmianach.

Kontrola wszystkich sprawozdań budżetowych dotyczących wydatków, nie wykazała nieprawidłowości, a zawarte w nich dane były zgodne z ewidencją księgową. Także badanie wiarygodności zapisów księgowych 141 faktur (o wartości ogółem 15.285 tys. zł), nie wykazało nieprawidłowości. Stwierdzono jedynie nieliczne przypadki uchybień formalnych (5 przypadków) polegających na nieprzestrzeganiu przez komórki merytoryczne terminów (7 i 5 – dniowego) przekazywania do zatwierdzenia dowodów finansowo-księgowych oraz dwa przypadki w zakresie kontroli formalno-rachunkowej, co stanowiło

² Rozdział 85324 – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

³ Badaniem szczegółowym objęto m. in. obroty i salda na kontach analitycznych:

- Nr 130044852852950900 (odsetki),
- Nr 1300448528529520910 (dotacje),

w miesiącach marzec i czerwiec 2009 r.

⁴ Sprawozdanie RB-27 roczne po korekcie z dnia 16 marca 2010 r.

⁵ Z uwzględnieniem zmian wprowadzonych ustawą z dnia 17 lipca 2009 r. o zmianie ustawy budżetowej na rok 2009 (Dz. U. Nr 128, poz. 1057). Przed zmianą ustawy budżetowej na rok 2009 r. zaplanowano wydatki w części 44 – Zabezpieczenie społeczne w kwocie 818.208 tys. zł.

⁶ Na realizację zadań wynikających z art. 26a i art. 47 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2008 r. Nr 14, poz. 92 ze zm.).

naruszenie pkt. 22 i 26 (rozdział II) Instrukcji obiegu i kontroli dokumentów finansowo-księgowych⁷.

W 2009 r. nie wystąpiły zobowiązania wymagalne.

W 2009 r. pozostały do wykorzystania środki w kwocie 5.010,7 tys. zł⁸, jako wydatki budżetu państwa, które nie wygasły z upływem roku budżetowego 2008. W badanym okresie wydatkowano z tej kwoty jedynie 3.105,7 tys. zł (62 % planu). Powodem były głównie: przedłużające się procedury zamówień publicznych, późne umieszczenie (w dniu 31 lipca 2008 r.) na zaktualizowanej liście projektów indywidualnych oraz przesunięcie terminu podpisania pre-umowy pomiędzy MSWiA a MPiPS, co wskazuje, że przy planowaniu wydatków na 2008 r. zadania te nie były należycie przygotowane.

Przeciętne zatrudnienie w części 44, w 2009 r. wyniosło 253 osoby. W porównaniu do planu przeciętne zatrudnienie w dziale 750 było niższe o 63 osoby, tj. o 19,9 %⁹. W planie po zmianach w części 44, dziale 750, na wynagrodzenia przewidziano kwotę 18.894 tys. zł, a wykonanie wyniosło 18.883 tys. zł, tj. 99,9 %.

1. W dziale 750 – Administracja publiczna, wydatki wyniosły ogółem 30.193 tys. zł, tj. 89,2 % planu po zmianach. Wydatki bieżące wyniosły 28.381 tys. zł, a wydatki majątkowe 527 tys. zł.

Na wydatki bieżące składały się w szczególności: wynagrodzenia wraz z pochodnymi – 21.690 tys. zł, szkolenia pracowników Ministerstwa – 338 tys. zł, - pozostałe wydatki na bieżące potrzeby Ministerstwa, - zakup usług – 3.186 tys. zł (telefonia stacjonarna i komórkowa, dostęp do sieci internet, usługi remontowe, zdrowotne, analizy i ekspertyzy, opinie, pozostałe).

Na wydatki majątkowe składały się, w tym: zakupy inwestycyjne w kwocie 503 tys. zł (zakup systemu informatycznego dla Centrali Ministerstwa i sprzętu – 474 tys. zł) oraz realizacja inwestycji budowlanych – 24 tys. zł¹⁰. Na wielkość wykonania planu miały wpływ dokonane w trakcie roku ograniczenia wydatków na zakupy inwestycyjne i zadania informatyczne.

⁷ Stanowiącej załącznik do zarządzenia Nr 24 Dyrektora Generalnego MPiPS z dnia 31 grudnia 2008 r. Przekazywanie dokumentów finansowo-księgowych do komórki właściwej do spraw finansowych. Powinno nastąpić w terminie 7 dni od dnia ich otrzymania przez właściwą komórkę organizacyjną Ministerstwa, a od 26 listopada 2009 r. - w terminie 5 dni.

⁸ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 2008 r. w sprawie wydatków budżetu państwa, które nie wygasają z upływem roku budżetowego 2008 (Dz. U. 2008 Nr 224, poz. 1478). Termin ich wykorzystania upływał w dniu 30 czerwca 2009 r.

⁹ Największe różnice dotyczyły statusów: 03 - członkowie korpusu służby cywilnej, 46 osób, tj. 83,3% planu (w planie zatrudnienia założono liczbę zatrudnionych na 276 osób zł, stan zatrudnienia na koniec okresu sprawozdawczego wyniósł 230 osób); oraz 16 - osoby zajmujące wysokie stanowiska państwowe niebędące kierowniczymi stanowiskami państwowymi, gdzie według stanu na koniec roku różnica wyniosła 6 osób.

¹⁰ Przebudowa pomieszczeń w budynku przy ul. Brackiej na potrzeby serwerowni.

1.1. Z rozdziału 75095 – Pozostała działalność, sfinansowane zostały świadczenia na rzecz osób fizycznych w kwocie ogółem 330 tys. zł¹¹, jako nagrody Ministra PiPS, w tym 130 tys. zł dla projektów i wyróżnionych osób w ramach realizowanych programów aktywnych form pomocy i integracji społecznej przez samorządy gminne lub organizacje pozarządowe¹². Z kwoty tej nagrodzono 26 laureatów¹³, w tym: - 16 zespołowych (11 samorządów i 5 organizacji pozarządowych) na kwotę 105 tys. zł, - 10 indywidualnych (pracownicy rops, mops, dyrektorzy pup, pracownicy stowarzyszeń) na kwotę 25 tys. zł.

Ministerstwo nie ustaliło w 2009 r. dla przyznawania nagród w obszarze pomocy społecznej szczegółowych zasad (w tym regulaminu przyznawania nagród) oraz kryteriów, na podstawie których należało oceniać zgłaszane do wyróżnienia osoby i projekty za wybitne osiągnięcia w zakresie pomocy społecznej. Nie ustalono także harmonogramu prac konkursowych, w tym terminów dokonywania formalnej, merytorycznej oceny wniosków, terminów do wydania opinii przez Radę Pomocy Społecznej oraz wysokości nagród na 2009 r.

NIK nie kwestionuje swobody działań i uprawnień Ministra przy realizowaniu zadań wynikających z zakresu pomocy społecznej¹⁴, jednakże zauważa, że dla wyboru laureatów i wyasygnowania środków powinny być stworzone procedury, ustanawiające przejrzyste zasady, tak by biorące udział w określonych działaniach osoby i instytucje mogły się ubiegać o nagrody na równych zasadach.

1.2. W 2009 r. Ministerstwo zrealizowało 48 postępowań o zamówienie publiczne, które zostały zakończone podpisaniem umów na kwotę ogółem 35.725 tys. zł. Na podstawie szczegółowego badania czterech postępowań o wartości 9.496 tys. zł (tj. 26,6%) ustalono, że przepisy ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych¹⁵ oraz wewnętrzne uregulowania MPiPS były przestrzegane.

NIK zauważa, że Ministerstwo, na podstawie wyboru wykonawcy w trybie „z wolnej ręki”¹⁶ zakupiło usługę na utrzymanie i rozwój ogólnokrajowego systemu POMOST dla pomocy społecznej, ponosząc na rzecz wdrażających ten system firm w 2009 r. wydatki

¹¹ § 3040 *Nagrody o charakterze szczególnym niezaliczone do wynagrodzeń.*

¹² Zasady ogólne dla wymienionego konkursu, przeprowadzonego w latach 2007-2008, pn.: „Dobra Praktyka Aktywnych Form Pomocy” zatwierdzono w MPiPS w dniu 18 lutego 2008 r.

¹³ Które realizowały, jak podano w wyjaśnieniu najefektywniejsze projekty i były najbardziej zaangażowane przy realizacji zadań projektowanych, wykonywanych w ramach zawartych umów w poszczególnych programach. Nagrody zespołowe przyznano w ramach projektów m.in. Świetlice i kluby młodzieżowe – miejsce pracy, pomocy dzieciom i młodzieży; Gminne programy rynku pracy na rzecz budownictwa socjalnego – prace społecznie użyteczne i roboty publiczne) oraz 5 - organizacjom pozarządowym (w ramach obszaru IV Ośrodek Wsparcia Spółdzielni Socjalnych – promotor tworzenia własnych miejsc pracy przez osoby zagrożone wykluczeniem społecznym i V Aktywne przeciwdziałanie bezdomności).

¹⁴ Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 7 kwietnia 2005 r. w sprawie przyznawania nagród specjalnych w zakresie pomocy społecznej (Dz. U. Nr 74, poz. 658) oraz ustawę z dnia o pomocy społecznej, tj. art. 25 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362, ze zm.).

¹⁵ Dz. U. z 2007 r. Nr 223, poz. 1655 ze zm.

¹⁶ Art. 67 ust.1 pkt 1 lit. b ustawy Prawo zamówień publicznych.

w kwocie 9.387 tys. zł¹⁷. Jak ustalono, MPiPS zawierało corocznie umowy z tymi samymi firmami, jako jedynymi twórcami oprogramowania. W podpisanych umowach zwiększono też wartość zamówienia w stosunku do wielkości zatwierdzanych we wnioskach ogółem o kwotę 2.599 tys. zł, z przeznaczeniem na wynagrodzenie dla wykonawcy, w tym dla wiodącej firmy Sygnity S.A. o 2.048 tys. zł¹⁸.

W ocenie NIK, zakup systemu oprogramowania bez licencji i tzw. kodów dostępu powoduje uzależnienie się Ministerstwa od jednego dostawcy i stwarza warunki do dowolnego kształtowania cen przez producenta.

Należy mieć także na uwadze, że podstawowym trybem wynikającym z przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych oraz prawa wspólnotowego jest tryb nieograniczony, szczególnie gdy zamówienie dotyczy wysokich kwot realizowanych ze środków budżetowych.

2. W dziale 852 - Pomoc społeczna, wydatki wyniosły 39.497 tys. zł, tj. 98,0 % budżetu po zmianach i dotyczyły wyłącznie rozdziału 85295 Pozostała działalność. Zrealizowane wydatki bieżące wyniosły 15.772 tys. zł, a wydatki majątkowe 43 tys. zł, zaś na dotacje wydatkowano 23.682 tys. zł.

W ramach dotacji celowych sfinansowano realizację 5 programów z zakresu pomocy społecznej, tj.:

- Powrót osób bezdomnych do społeczności - 8.006 tys. zł,
- Aktywne formy przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu - 3.475 tys. zł,
- Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi - 2.975 tys. zł,
- Wspieranie rozwoju spółdzielczości socjalnej - 1.092 tys. zł,
- Świetlica, praca, staż – socjoterapia w środowisku gminnym - 508 tys. zł,

oraz jednego z zakresu opieki nad dzieckiem i rodziną pn.: Program Wspierania Jednostek Samorządu Terytorialnego w Budowaniu Lokalnego Systemu Opieki nad Dzieckiem i Rodziną - 7.626 tys. zł.

Ustalenia kontroli wykazały liczne nieprawidłowości i uchybienia w trakcie podziału dotacji celowych z zakresu pomocy społecznej.

Przekazywanie dodatkowych środków na dotacje celowe dokonywano z pominięciem procedury konkursowej, o której mowa w art. 25 ust. 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. I tak:

1) Program *Powrót osób bezdomnych do społeczności. Tor II Centralny*. Zgodnie z decyzją Dyrektora Generalnego MPiPS z dnia 28 października 2009 r. zwiększona została

¹⁷Główną pozycję wydatków stanowiła kwota 8. 646 tys. zł na rzecz jednej firmy, - Sygnity S.A. Jest ona jedną z 5 firm posiadających tzw. homologacje, wdrażającą od 2006 r. ww. oprogramowanie/system dla jednostek pomocy społecznej.

¹⁸ Wniosek na zamówienie publiczne DI-VI-271-6-1-MK/09 z dnia 16 kwietnia 2009 roku ustalił wartość zamówienia w kwocie 5.550,5 tys. zł oraz wynagrodzenie wykonawcy (brutto) w kwocie 6.771,6 tys. zł. W zawartej umowie z firmą Sygnity S.A. nr 21/DI/WR/2009 z dnia 1 czerwca 2009 r. w zakresie udzielenia licencji wyłącznej na korzystanie z Oprogramowania i jej aktualizacja, a także świadczenie przez Wykonawcę na rzecz użytkowników końcowych i Zamawiającego, - zwiększono wysokość wynagrodzenia dla tego wykonawcy „do kwoty 8.820,0 tys. zł”.

o 3.000 tys. zł (ogółem do 5.000 tys. zł) kwota środków na realizację tego programu. Środki te przyznane zostały 39 podmiotom, które uczestniczyły w pierwszej turze konkursu, ale nie otrzymały dotacji, z uwagi na brak środków finansowych. Ponadto 10 tys. zł, jako zwrot niewykorzystanej dotacji przez gminę Wicko z woj. pomorskiego, w ramach programu *Świetlica, praca i staż – socjoterapia w środowisku gminnym*, przeznaczono dla Stowarzyszenia Domu Dziecka – Pomnik Dzieci Zamojszczyzny z Siedlec.

2) Program *Aktywne formy przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu*, Projekt *Prace społecznie użyteczne oraz roboty publiczne na rzecz budownictwa socjalnego – zwiększenie gminnego zasobu lokali socjalnych*. Decyzją MPiPS z dnia 20 października 2009 r. przyznane zostały dodatkowe środki w wysokości 753 tys. zł. Podział tych środków dokonany został poprzez zwiększenie uprzednio przyznanych dotacji do pełnej wysokości zgłoszonych przez podmioty potrzeb (zapotrzebowanie gmin wynosiło 2.433,1 tys. zł, natomiast przydzielono początkowo dotację w kwocie 1.680 tys. zł).

3) Program *Wspieranie Rozwoju Spółdzielczości Socjalnej*. W związku z niewykorzystaniem kwoty 100 tys. zł w ramach programu *Aktywne Formy Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu*, kwota ta została przeznaczona na działalność Ośrodków Wsparcia Spółdzielni Socjalnych w 2009 r. – wsparcie procesów doradczych i lustracji w spółdzielniach socjalnych - w formie aneksów do uprzednio zawartych umów z OWSS.

Przekazywanie dodatkowych środków na dotacje z pominięciem procedury konkursowej uzasadniono m.in. krótkim okresem czasu, jaki pozostał organizacjom pozarządowym na wydatkowanie przyznanych środków (koniec 2009 r.), chociaż obowiązujące przepisy prawa nie przewidywały odstąpienia od przeprowadzenia konkursu.

Nie podejmowano jednakowych działań przy ogłaszaniu konkursów ofert na udzielenie dotacji, naruszając tym samym zasadę uczciwej konkurencji i jawności – wymienioną w art. 26 ustawy o pomocy społecznej. W przypadku 4 programów¹⁹ ogłoszenia o konkursach zamieszczone zostały jedynie w Biuletynie Informacji Publicznej, a w przypadku 1 programu²⁰ tylko w dzienniku „Rzeczpospolita”, co było sprzeczne z art. 28 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej. Ponadto, ogłoszenie zamieszczone w prasie nie zawierało informacji o terminie i warunkach dofinansowania realizacji zadania, do czego obowiązał art. 28 ust. 2 pkt 4 ustawy o pomocy społecznej.

Nie opracowano regulaminu lub zasad określających tryb prac komisji oceniającej oferty, a w przypadku Programu *Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi*, w 2 na 5 zbadanych spraw, pomimo takiego wymogu²¹, karta z kryteriami oceny projektu nie została podpisana przez osobę oceniającą.

¹⁹ Powrót osób bezdomnych do społeczności, Aktywne formy przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, Wspieranie rozwoju spółdzielczości socjalnej oraz Świetlica, praca, staż – socjoterapia w środowisku gminnym.

²⁰ Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

²¹ Wzór karty oceny projektu zawierał rubrykę na parafę osoby oceniającej.

Uchybienia stwierdzono również na etapie zawierania umów. I tak:

- w umowach z podmiotami brak było podstawy prawnej zawarcia umowy, wymienionej w § 1 pkt 1 wzoru umowy zamieszczonego w rozporządzeniu Ministra Polityki Społecznej z dnia 4 kwietnia 2005 r. w sprawie określenia ramowego wzoru umowy o realizację zadania z zakresu pomocy społecznej²²;
- w treści umów brak było szczegółowego opisu zadania, o którym mowa w art. 33 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. W umowach podano kwotę przyznanej dotacji celowej ze wskazaniem, iż jest ona przeznaczona na realizację danego programu MPiPS, ale bez wskazania konkretnego projektu wybranego podczas konkursu, na który przyznana została dotacja celowa;
- W ramach programu *Powrót osób bezdomnych do społeczności*, za pośrednictwem wojewodów, przyznano organizacjom pozarządowym dotacje w kwocie 3.000 tys. zł²³. Umowy zawierane przez MPiPS z wojewodami zostały skonstruowane jako typowe umowy zlecenia pomiędzy dwoma reprezentantami Skarbu Państwa łącznie z postanowieniami o stosowaniu kodeksu cywilnego, czy poddaniu ewentualnych sporów właściwości sądów powszechnych. Zdaniem NIK, umowy te nie mogły wywierać skutków wprost w nich określonych (przekazanie zadań Ministra wojewodzie), gdyż przepisy rangi ustawowej nie przewidują zawierania porozumień administracyjnych pomiędzy ministrami a wojewodami. Powyższą kwestię NIK podniosła w wystąpieniu pokontrolnym z dnia 10 grudnia 2009 r.²⁴, skierowanym do MPiPS.

Uchybienia i nieprawidłowości o podobnym charakterze wykazała kontrola NIK w zakresie prawidłowości udzielania i rozliczania przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej dotacji na zadania zlecone podmiotom nie zaliczanym do sektora finansów publicznych w okresie od 1 stycznia 2008 r. do 30 czerwca 2009 r., przeprowadzona w II połowie 2009 r.

Na realizację Programu z zakresu opieki nad dzieckiem i rodziną pn.: „*Program Wspierania Jednostek Samorządu Terytorialnego w Budowaniu Lokalnego Systemu Opieki nad Dzieckiem i Rodziną*” zaplanowana została kwota 7.800 tys. zł. Pomoc miała być udzielona w formie dotacji dla jednostek samorządu terytorialnego każdego szczebla, z przeznaczeniem na finansowe wspieranie programów z zakresu opieki nad dzieckiem i rodziną w roku 2009. Ustalono, że powołany przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej Zespół zadaniowy do spraw opiniowania ofert złożonych w ramach otwartego konkursu²⁵, część środków finansowych przewidzianych na dotacje przeznaczył na nagrody dla podmiotów wyłonionych w konkursie. Było to sprzeczne z zatwierdzonymi w tym celu przez Podsekretarza Stanu procedurami przyznawania dotacji w 2009 r.²⁶

²² Dz. U. Nr 61, poz. 545.

²³ Tor I *Regionalny* – 3.000 tys. zł (60 % ogólnej kwoty programu do dyspozycji, według przyjętego wcześniej algorytmu). W celu wyboru podmiotów wojewodowie przeprowadzili konkursy na swoim terenie.

²⁴ Po przeprowadzonej przez NIK w II półroczu 2009 r. kontroli prawidłowości udzielania i rozliczania przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej dotacji na zadania zlecone podmiotom nie zaliczanym do sektora finansów publicznych w okresie od 1 stycznia 2008 r. do 30 czerwca 2009 r. (P/09/001) – z wyłączeniem FIO.

²⁵ Zarządzenie Nr 2 Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 5 maja 2009 r. (Dz. Urz. MPiPS Nr 1, poz. 2).

²⁶ Pismo Dyrektora Departamentu Świadczeń Rodzinnych z dnia 30 marca 2009 r. znak: DSR-I-079-29-AK/09.

oraz z zamieszczonymi w ogłoszeniu prasowym w dzienniku „Rzeczpospolita” z dnia 24 lutego 2009 r. zasadami otwartego konkursu.

Zespół zaproponował dofinansowanie 316 wniosków na łączną kwotę 7.653 tys. zł (tj. 98,1 %) oraz przyznanie nagród dla 21 najlepszych projektów na łączną kwotę 147 tys. zł (po 7.000 zł każdy). Minister Pracy i Polityki Społecznej zaakceptowała Protokół z prac Zespołu do spraw opiniowania ofert, w tym wykaz projektów wyróżnionych nagrodami.

W zawieranych z jednostkami samorządu terytorialnego porozumieniach, MPiPS dopuszczało wydatkowanie przyznanej nagrody na budowanie i rozwój lokalnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną lub na nagrody dla autorów projektu, na który przyznana została dotacja z Ministerstwa.

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia brak podziału całej zaplanowanej kwoty na dotacje celowe dla jednostek samorządu terytorialnego oraz rozdysponowanie kwoty 147 tys. zł w formie nagród. Działania takie, zdaniem NIK, wyczerpują znamiona naruszenia dyscypliny finansów publicznych, tj. przekazania dotacji z naruszeniem zasad lub trybu jej udzielania, o czym mowa w art. 8 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych²⁷.

Analizie poddano dokumentację 14 podmiotów o najwyższych kwotach przyznanych dotacji (ogółem 1.289.334 zł, tj. 16,9 %), w tym 9 podmiotów, które otrzymały nagrody za najlepszy projekt.

Ustalono, że w treści porozumień z MPiPS brak było szczegółowego opisu zadania, o którym mowa w art. 33 ust. 2 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej. W treści porozumienia nie podano nazwy projektu, na który przyznana została dotacja celowa. Przyznane nagrody zostały wykorzystane zgodnie z zawartym porozumieniem z MPiPS – niektóre podmioty przyznały nagrody autorom projektów²⁸, zakupiono dodatkowy komputer wraz z oprogramowaniem, sfinansowano dodatkowe zadania (zwiększając tym samym wartość dotowanego projektu), zorganizowano m.in. imprezę mikołajkową dla rodzin zastępczych.

Przedstawiając Pani Minister powyższe oceny, uwagi i ustalenia, Najwyższa Izba Kontroli, działając na podstawie art. 60 ust. 1 i 2 ustawy o NIK, wnosi o:

1. Stosowanie procedur konkursowych przy udzielaniu dotacji celowych.
2. Podjęcie inicjatywy legislacyjnej w kierunku przygotowania podstaw prawnych do udzielania dotacji celowych z pominięciem procedur konkursowych, wymaganych

²⁷ Dz. U. z 2005 r. Nr 14, poz. 114 ze zm.

²⁸ Z 9 podmiotów, które otrzymały nagrody, 5 w sprawozdaniach z realizacji zadania podało, iż przyznane środki rozdysponowały w całości lub w części na nagrody dla pracowników przygotowujących projekt, tj. Powiat Gostyński – 1.177,64 zł, Powiat Gryficki – 1.766,10 zł, Gmina Miasto Bytom – 6.951,67 zł, Gmina Miasto Radom – 6.974,23 zł, Miasto Powiat w Lesznie – 3.952,92 zł.

ustawą o pomocy społecznej²⁹ i ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie³⁰, w sytuacjach pilnych i niecierpiących zwłoki.

3. Stosowanie przy zakupie oprogramowania zasady nabywania praw własności, w celu uniezależnienia się od jednego wykonawcy/produktu na przyszłość.
4. Dokonywanie wydatków publicznych w kwotach wynikających z wcześniej zaplanowanych i zatwierdzonych wniosków o zamówienie publiczne.
5. Realizowanie zadań wynikających z ustawowych uprawnień Ministra w zakresie pomocy społecznej, w trybie zatwierdzonych na dany okres budżetowy procedur i w ramach zaplanowanych na ten cel środków.
6. Wyeliminowanie przypadków nieprzestrzegania wewnętrznych procedur w zakresie obiegu i kontroli dokumentów finansowo-księgowych.

Najwyższa Izba Kontroli na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje od Pani Minister, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia, informacji o sposobie wykorzystania przekazanych uwag i wykonania wniosków bądź o podjętych działaniach na rzecz realizacji wniosków lub o przyczynach niepodjęcia takich działań.

Stosownie do art. 61 ust. 2 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Pani Minister prawo zgłoszenia do Kolegium NIK umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, termin nadesłania informacji, o której mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały Kolegium NIK.

²⁹ Art. 25.

³⁰ Dz. U. Nr 96, poz. 873 ze zm. – art. 11.